

78 000 ungdomar i feriejobb/feriepraktik¹ sommaren 2014

Sommaren 2014 har landets kommuner och landsting ordnat feriejobb/feriepraktik åt 78 000 ungdomar. I en enkät som har besvarats av 229 kommuner och 14 landsting, vilket ger en svarsfrekvens på 78 procent totalt, framgår att nästan lika många ungdomar fick ett feriejobb/feriepraktik som sommaren 2013. Det är framför allt ungdomar som avslutat årskurs 9, 1 samt årskurs 2 på gymnasiet som har haft ett feriejobb/feriepraktik.

Antalet ungdomar med kommunalt feriejobb/praktik i nivå med 2013

Antalet platser uppräknat till att omfatta samtliga kommunerna, visar att nästan lika många ungdomar har haft ett feriejobb/feriepraktik jämfört med 2013, 75 000 mot 81 000. En uppräknning av antalet platser i landstingen visar att det skett en ökning från 2 000 platser 2013 till 3 000 denna sommar.

Något färre platser i kommunerna

Flera kommuner nämner att fler ungdomar än tidigare har tackat nej till en plats, då de fått sommarjobb på egen hand. I många av dessa kommuner erbjuds samtliga unga i en viss ålder ett feriejobb/feriepraktik, vilket innebär att de har haft ett antal platser över.

Andra orsaker som framförs är att kommunen valt att betala en högre lön jämfört med 2013, vilket med en oförändrad budget innebär det att färre ungdomar kan erbjudas en plats.

En tredje orsak till att kommunerna erbjuder något färre platser jämfört med 2013, är att det finns färre ungdomar. 2010 var antalet ungdomar i ålder 16 – 18 år (de som är största målgruppen för feriejobben/feriepraktiken) 69 000 personer fler.

¹ Feriejobb eller feriepraktik är platser som tagits fram i syfte att erbjuda unga en möjlighet att prova på att arbeta några veckor under sommarlovet. Vi skiljer feriejobb/feriepraktik ”från sommarjobb”, som enligt vår definition innebär ett arbete med avtalsenlig lön och där syftet är att arbetsgivaren ska få arbetsuppgifter utförda, kan både vara som vikarie för ordinarie personal som har semester eller uppgifter som är säsongsbetonade och inte behöver bemannas under hela året.

Tabell 1

Andel feriejobb per individ i åldern 16-18

	Feriejobb	16 - 18	Feriejobb per individ i målgrupp
2010	80000(55000) ²	374898	21,3% (14,7%)
2011	68000	357765	19,0%
2012	68000	338966	20,1%
2013	83000	321537	25,8%
2014	78000	306377*	25,5%

*Beräkning baserad på 2013 års befolkningssiffror

Tabell 1 visar att andelen i åldersgruppen 16 – 18 år som fått ett feriejobb har ökat från 21 procent till 25,5 procent. 2010 var dessutom det senaste året som staten sköt till medel till kommunerna för att de skulle ordna feriejobb/feriepraktik till ungdomar. Statens tillskott 2010 gav cirka ytterligare 25 000 platser utöver de kommunalt finansierade. Utan det statliga tillskottet skulle endast 14,7 procent av alla i åldersgruppen haft ett feriejobb/feriepraktik.

Ur detta perspektiv så har det skett en stor ökning av möjligheten för alla unga mellan 16 och 18 år att någon gång under denna tid få ett feriejobb/praktik. Eftersom den primära målgruppen består av tre årskullar och i de flesta kommuner och landsting får du ett feriejobb under ett år, så är det en högre andel av alla 16-18 åringar som haft ett feriejobb under skoltiden. Hur stor andel av alla unga som faktiskt haft ett feriejobb/feriepraktik hos en kommun eller ett landsting är svårt att räkna fram då vi inte har tillgång till individdata.

Ökning av feriejobb/feriepraktik i landsting/regioner

2013 var första året som vi började mäta landstingens arbete med feriejobb/praktik. Förra året svarade 8 landsting/regioner på uppföljningen av sommaren, i årets enkät har 14 landsting/regioner svarat. Ökningen från 2000 till 3000 platser visar att det är ett ökat intresse från landsting/regioner i att arbeta med feriejobb/feriepraktik för ungdomar.

Vanligast att unga som avslutat årskurs 9, 1 eller 2 har feriejobb/feriepraktik

Det är inte några större förändringar i vilka grupper som erbjuds ett feriejobb/feriepraktik i kommunerna, ungdomar som avslutat årskurs 9, 1, 2 samt ungdomar som av andra skäl bedöms ha stort behov av ett feriejobb.

Av de som angett ”annan grupp” menar de flesta i stort sett samma som ”särskilt inriktade platser”. Utöver detta har några kommuner har även valt att erbjuda även

² Siffrorna inom parantes visar hur många platser som finansierades av kommunerna

ungdomar som avslutat årskurs 3 på gymnasiet och några enstaka väljer även att erbjuda 13 åringar ett feriejobb/feriepraktik. Feriejobb/feriepraktik för ungdomar som avslutat årskurs 8 och i några fall årskurs 7, syftar framför allt att ge ungdomarna en inblick i de kommunala verksamheterna och förhoppningsvis få dem att välja en inriktning som leder till ett framtida jobb inom kommunen.

Läggs de två sista alternativen ihop så innebär det att i stort sett samtliga kommuner har vikt ett antal platser för grupper som prioriteras.

Könsfördelningen bland de ungdomar som haft ett feriejobb/feriepraktik är väldigt jämn. Totalt var 51 procent av ungdomarna var kvinnor, i kommunerna var det helt jämnt fördelat mellan könen och i landstingen var 58 procent kvinnor.

Totalt fick 53 procent av alla som sökte ett feriejobb/feriepraktik, i kommunerna var andelen 60 procent och i landstingen 12 procent.

Diagram 1

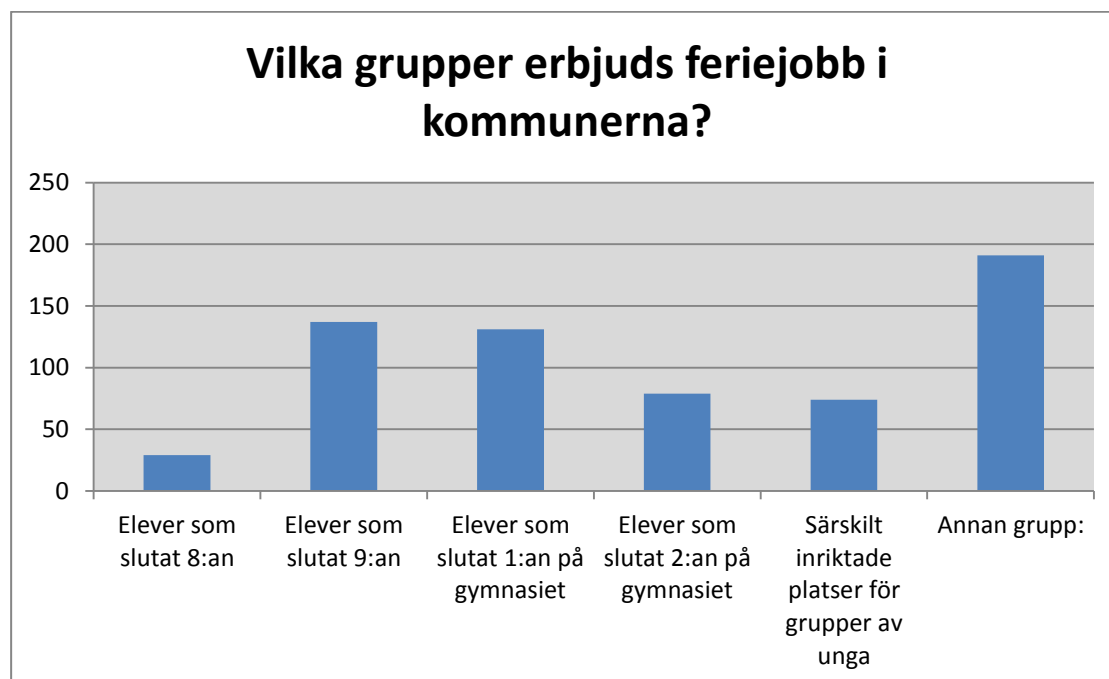
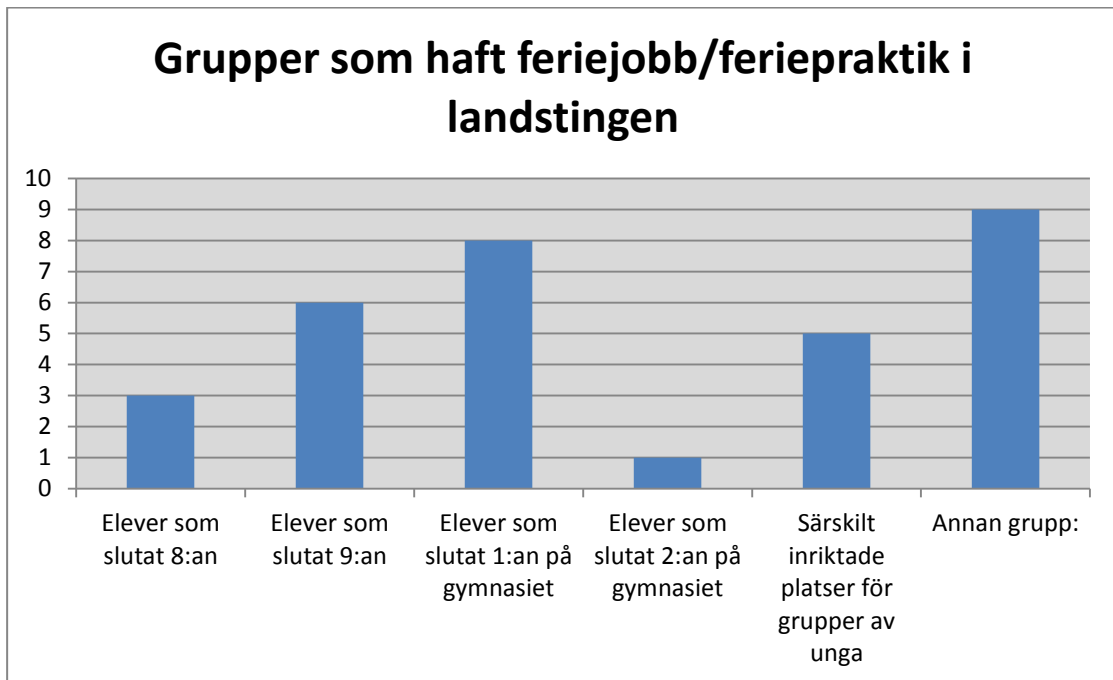


Diagram 2 visar att landstingen framför allt anställt unga som avslutat årskurs 9 och 1. Dock så i stapeln ”annan grupp” så anger flertalet att de anställda ungdomar som avslutat årskurs 3 i gymnasiet samt arbetslösa mellan 18 – 24 år, vilket medför att det är något fler som är äldre jämfört med ungdomarna i kommunerna.

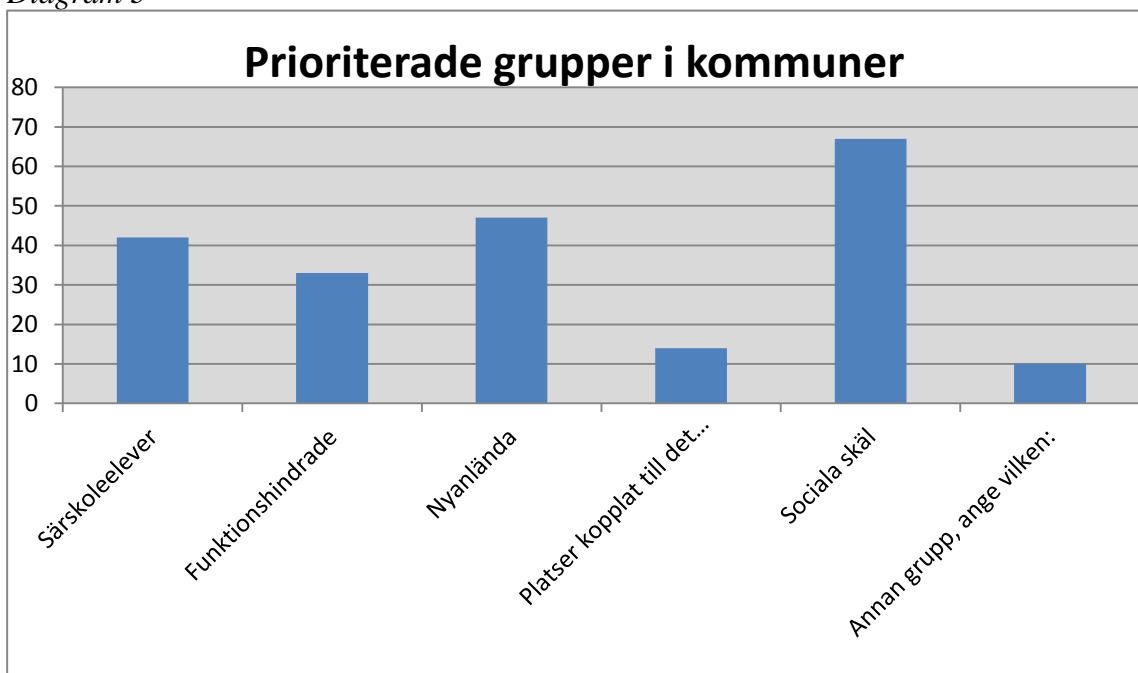
Diagram 2



Prioriterade grupper

Som beskrivits ovan så har i stort sett samtliga kommuner angett att de har vissa grupper som de avsätter särskilda platser för. Även en tredjedel av landstingen har platser som är vikta åt personer som anses ha större behov av ett feriejobb/feriepraktik.

Diagram 3



Flest kommuner prioriterar ungdomar som av sociala skäl anses ha extra behov av feriejobb/feriepraktik. Även elever från särskolan, ungdomar med något funktionshinder samt nyanlända elever är grupper som prioriteras i många kommuner. 14 kommuner anger att ungdomar som går på ett gymnasieprogram som har anknytning till kommunal verksamhet prioriteras. Många kommuner anser att feriejobben/feriepraktiken är ett bra sätt att marknadsföra kommunen som arbetsgivare och de kommunala jobben. På sikt kan ännu fler kommuner förväntas koppla ihop vård- och omsorgsutbildningar och barn- och fritidsutbildningarna med feriejobben i större utsträckning.

I gruppen ”annan” så ingår framför allt ensamkommande flyktingbarn, nyanlända som inte har lärt sig så mycket svenska och unga som tidigare inte haft feriejobb/feriepraktik.

Ett landsting har särskilt prioriterade platser för unga som av olika sociala skäl bedöms ha stort behov av ett feriejobb/feriepraktik.

Feriejobb/feriepraktik som strategi för framtiden

Av de som svarat på enkäten har två tredjedelar av kommunerna och samtliga landsting/regioner en strategi med feriejobben/feriepraktiken. Andelen kommuner som anger att de har en strategi med feriejobben/feriepraktiken ökar några procentenheter varje år. Skillnaden jämfört med 2013 är cirka fyra procentenheter högre och skillnaden jämfört med 2012 är cirka sju procentenheter högre 2014.

Tabell 2

Är feriejobben en del av en strategi för kommunens/landstingets framtida kompetensförsörjning?	Ja	Nej	Ej svar
Kommun	63,8%	34,9%	1,3%
Landsting	100,0%	0,0%	0,0%
Totalsumma	65,8%	32,9%	1,2%

I de flesta fall handlar det om att marknadsföra sig som en framtida arbetsgivare och de arbeten och yrken som finns hos kommuner och landsting till ungdomar. Inom landstingen handlar det om att visa upp vårddyrket och skapa ett intresse för att fortsätta att utbilda sig och arbeta inom sjukvården i framtiden.

Bland kommunerna handlar det om att visa upp sig som en möjlig framtida arbetsgivare generellt, och särskilt att visa upp vård- och omsorgsyrkerna samt barn- och fritidssektorn. Många kommuner erbjuder flest platser inom vård- och omsorg och några erbjuder en något högre lön till de som väljer ett feriejobb/feriepraktik inom vård- och omsorgen.

Många kommuner anger även att en del av strategin är att se till att få så många ungdomar som möjligt att prova på att arbeta. Det är viktigt att få erfarenheter, referenser och en insikt i hur det är att arbeta och hur det fungerar på en arbetsplats. Ungdomar som av något socialt skäl anses ha stort behov av ett feriejobb/feriepraktik, visar sig ha extra stor nytta av att få in en fot på arbetsmarknaden via feriejobben/feriepraktiken. Några kommuner bekräftar att dessa ungdomar har fått andra arbeten året efter det att de haft en ferieplats hos kommunen.

Det finns flera kommuner där erfarenheterna visar att i områden där många fått feriejobb har det blivit lugnare under sommaren med bl. a mindre skadegörelse och brottslighet som resultat.

Könsbrytande strategier för feriejobben/feriepraktiken

Även fast många kommuner har en strategi med feriejobben/feriepraktiken som syftar till att klara framtida rekrytering, så är det få kommuner som aktivt arbetar med att få killar till traditionellt kvinnliga yrken och det omvända.

Tabell 3

Erbjuds killar medvetet feriejobb inom traditionellt kvinnliga yrkesområden och tjejer inom traditionellt manliga?	Ja	Nej	Ej svar
Kommun	21,4%	76,9%	1,7%
Landsting	42,9%	57,1%	0,0%
Totalsumma	22,6%	75,7%	1,6%

Var femte kommun använder feriejobben/feriepraktiken till att få killar att prova traditionellt kvinnliga sektorer. Landstingen arbetar i större omfattning med denna fråga.

I kommentarerna så nämns att det är viktigare att möta ungdomarnas önskemål om var de vill arbeta. Några kommuner säger att de erbjuder en lite högre lön för att locka ungdomarna (och då även killar i större utsträckning) till äldreomsorgen.

SKL:s kommunutbildning

Inför sommaren 2014 så tog SKL fram en webbaserad utbildning som riktar sig till de ungdomar som har fått ett feriejobb/feriepraktik i kommunen. Syftet med utbildningen är att öka ungdomarnas kunskap om kommunen som samhällsaktör och som arbetsgivare.

Utbildningsmaterialet lanserades under juni och en del kommuner var i det läget klara med sina feriejobbs/feriepraktikrekryteringar och introduktioner, vilket innebar att de ansåg att de inte hann med SKL:s webbutbildning. Nästan hälften av kommunerna (47 procent) kände till verktyget.

Tabell 4

Har ni rekommenderat era feriearbetare att gå kommunkursen.se	Ja	Nej	Vet ej	Ej svar
Kommun	26,6%	17,5%	2,6%	53,3%
Landsting	0,0%	14,3%	0,0%	85,7%
Totalsumma	25,1%	17,3%	2,5%	55,1%

Av de som använde utbildningen är många nöjda med innehållet och avser att fortsätta att använda verktyget. Av de som inte hann med att använda sig av materialet 2014, är det många som säger att de ska använda det inför sommaren 2015.

Avslutande kommentarer

Sommaren 2014 är första året sedan SKL började mäta antalet feriejobb/feriepraktikplatser 2007, där antalet platser är färre jämfört med året innan. 2010 var ett speciellt år då staten sköt till 100 miljoner i vårbudgeten, vilket gav 25 000 extra platser. Året därpå sköt de inte till några medel över huvudtaget vilket ledde till en nedgång i det totala antalet platser. 2013 var totala antalet platser åter på samma nivå som 2010, men då utan något statligt stöd och nivån i år är marginellt lägre.

Frågan är om det kan skapas så många fler feriejobb/feriepraktik inom ramen för den organisation som nu råder där kommuner och landsting tar ett stort egeninitierat ansvar? Den nytilträdde regeringen har tidigare nämnt feriejobb/feriepraktik i kommuner och landstings regi, som en viktig del i ungas etablering på arbetsmarknaden. De nämnde dock inte något om feriejobb till unga i sin första budgetproposition.

Att få ett första jobb under skoltiden är en positivt bidragande faktor till möjligheterna att få en förankring på arbetsmarknaden efter avslutade gymnasiestudier. Institutet för arbetsmarkandspolitisk- och utbildningspolitisk utvärdering visar i en studie³ att om jobbet under studietiden är har en koppling till utbildningen ökar chanserna till ett arbete direkt efter avslutade gymnasiestudier markant.

Vi vet från rapporten ”En erfarenhet rikare” (SKL, 2013) att det är viktigt att de platser som ungdomarna erbjuds, ger en bra introduktion till arbetslivet. Det ställer krav på arbetsplatserna att kunna erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, att fylla tiden med

³ Har kommunala sommarjobb under gymnasieåren en positiv effekt på arbetskarriären senare i livet?”

arbetsuppgifter samt att ha handledare som är ger dem en bra introduktion och följer ungdomarna under den tid då de är på arbetsplatsen.

Att utöka feriejobben till fler branscher skulle innebära att fler ungdomar skulle kunna få feriejobb som ligger in linje med deras utbildning. Detta är en vinst både för ungdomar och för arbetsgivare som på så sätt kan hitta nya vägar att rekrytera personal.

Kommuner och landsting svarar för cirka 25 procent alla anställda i Sverige, och i år så hade 25 procent av alla 16 – 18 åringar ett feriejobb/feriepraktik i en kommun eller ett landsting. Om fler branscher såg möjligheten skulle fler unga kunna få möjlighet att få en första värdefull arbetslivserfarenhet under skoltiden. Om det ska bli verklighet så krävs en diskussion mellan stat och kommuner och landsting, mellan arbetsmarknadens parter och mellan de ansvariga för arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik. Feriejobb/feriepraktik kan vara en väg från utbildning till arbete.